

Årsredovisning 2019

Förskolenämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Viktiga händelser under året	3
3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag	5
3.1 Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga.....	5
3.2 Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande	6
3.3 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt.....	6
3.4 Ekonomi och egen organisation	7
4 Nämndens verksamhet 1	9
4.1 Resultat	9
4.2 Budgetavvikelse	11
4.3 Verksamhetsanalys	11
4.4 Verksamheten 2019	14
4.5 Jämställdhetsperspektivet	14
5 Verksamhetsmätt	15
5.1 Förskola.....	15
6 Investeringar	16
6.1 Investeringar, årliga anslag	16
6.2 Investeringar som löper över flera år.....	16

1 Inledning

Förskolenämndens uppdrag är att skapa en kvalitativt god och likvärdig förskola för alla barn. Det är en långsiktig process som tar tid. Förskolornas arbete visar förbättrade resultat under 2019 och förvaltningens stödprocesser har tydligare riktats mot rektorers behov. En tydligare övergripande verksamhetsplan för styrning och ledning mot önskvärd riktning framtas för 2020/ 2021.

Den viktigaste kvalitetsfaktorn i förskolan är personalens kompetens. Förvaltningen har gjort stora investeringar i utbildning för personal under året. Ett avtal med Högskolan Borås angående valideringsutbildning löper även 2020. Valideringsutbildning till Barnskötare har genomförts. Trots det finns ett ökat antal personal som saknar adekvat utbildning i verksamheterna, och ansträngningarna behöver fortgå för att få fler personal med adekvat utbildning .

Barngruppernas storlek och personaltätheten är också en viktig faktor för utbildningens kvalitet, barns trygghet och hälsa samt personalens arbetsmiljö. Under 2020 har barngruppernas storlek på flertalet förskolor kunnat sänkas tack vare ett omfattande statsbidrag. På de förskolor som inte erhållit statsbidraget överstiger fortfarande barngruppernas storlek betydligt Skolverkets riktmärken.

Forskning visar att förskolor med hög kvalitet i processerna kring undervisning och barns lärande är viktiga för barns kognitiva, sociala och språkliga utveckling. Under 2019 har rektorerna fått stöd i arbetet med att höja pedagogernas kompetens dels genom KUL-möten (Kvalitet-Utveckling-Lärande) och dels genom förvaltningens stödfunktioner Barnhälsa och Kvalitet och Utveckling som löpande erbjudit kompetensutveckling och handledning. statsbidrag har erhållits för språkutveckling vilket har använts till inköp av litteratur för att kunna erbjuda böcker för utlåning till vårdnadhavare i hallbibliotek, för att stimulera högläsning och språklig medvetenhet i hemmet.

Under 2019 har förvaltningen sett att sjukfrånvaron ökat marginellt för att sedan stabiliseras och hade som högsta notering 9,7%. Sjukfrånvaro, rehabilitering och arbetsmiljöfrågor är något som förvaltningen arbetat mycket och metodiskt med under året. Under de senaste mätperioderna har sjukfrånvaron minskat något. Förvaltningen kommer fortsatt arbeta med att hitta strategier och arbetssätt som gör att trenden fortsätter nedåt. Insatser kommer att behöva pågå under lång tid.

Förskolenämnden fattade beslut om att fastställa förskolornas ramtider till 06.00-18.00. Beslutet bör återspeglas positivt i förskolornas upplevda arbetsmiljö.

Nämnden har för avsikt att öka tillgängligheten i den öppna verksamheten genom att starta en fjärde familjecentral i februari 2020. Under 2019 genomfördes ett projekt för hembesök tillsammans med bibliotekarie på Sjöbo som en del av familjecentralens verksamhet. Projektet som handlade om att på olika sätt hjälpa föräldrar att hitta in i förskolans verksamhet och medvetandegöras om sin roll i barnets språkutveckling är nu en del av familjecentralens verksamhet.

Lokalfrågan är fortsatt viktig för förskolan. Under 2019 öppnade Silverpoppelns förskola på Göta och Marklandsparkens förskola på Hässleholmen. Virvelvindens förskola flyttade till tidigare Tullengymnasiets lokaler. Under året avvecklades lokalmässigt sex enheter. Av dessa hade fyra mindre ändamålsenliga lokaler, en var belägen i modul och en avvecklades på grund av bristande behov av platser i området. Inför varje ny planlagd förskola görs en noggrann behovsanalys, eftersom det finns en oro över de högre lokalkostnader de medför.

2 Viktiga händelser under året

Under 2019 trädde en reviderad läroplan för förskolan i kraft. Den tydliggör bland annat förskollärares ansvar för undervisning och ett utökat uppdrag i undervisningen när det gäller förskolans digitalisering.

Barnkonventionen blir ny lag från årsskiftet 19/20 och detta har aktualiserats genom utbildningar på olika sätt i Borås Stad. Även förskoleförvaltningens värdegrundsplattform kopplar till

Barnkonventionen. Förskolans verksamhet kan komma att prövas utifrån rättsfall, men skollagen och läroplanen är redan synkroniserade utifrån Barnkonventionen, innebär att förskolans styrdokument är i harmoni med den nya lagen. Förskolenämnden behöver dock följa vad som sker på det juridiska området då kommande rättsfall skapar praxis för tillämpning och tolkning.

I resultatet av Medarbetarenkäten 2019, som genomförs vartannat år på alla arbetsplatser i Borås Stad, går det att se att Förskoleförvaltningen ökar i stort sett inom samtliga områden. Resultatet visar bland annat att medarbetarna på förvaltningen tycker att deras uppdrag är meningsfullt och är engagerade. Vad som däremot sticker ut är det som benämns som "kränkingsfrågor" där medarbetarna får svara på om de blivit utsatta för kränkande särbehandling, sexuella trakasserier, våld eller hot om våld eller diskriminering, där resultatet är betydligt sämre än enkäten 2017. Detta kommer att vara något som förvaltningen kommer prioritera att arbeta med under 2020. Svarsfrekvensen på medarbetarenkäten var hög med 91,8% svarande vilket är en ökning med nästan 10 % jämfört med 2017, och innebär att en väldigt stor del av förvaltningens medarbetare tagit möjligheten att tycka till kring sin upplevda arbetsmiljö och ger förvaltningen ett bra underlag att arbeta vidare med.

Under de senaste åren har det blivit allt svårare att anställa utbildade barnskötare och förskollärare då det finns en brist på utbildad personal, inte bara i Borås utan i hela Sverige. För att säkerställa kompetensen i verksamheten har nämnden vidtagit flera åtgärder. Valideringsutbildningar pågår både till barnskötare och till förskollärare och kommer att fortsätta under 2020. Det är en prioriterad insats som kommer att pågå under flera år. Förvaltningen tecknade under 2018 ett treårigt avtal med Högskolan i Borås för 16 platser per år på Förskolläraryrket och under 2020 kommer nämnden fortsättningsvis att erbjuda medarbetare att validera till barnskötare. Genom en validering till barnskötare kan medarbetare också få möjlighet till en tillsvidareanställning.

De lönesatsningar som genomförts på förskollärare de senaste åren ser ut att ha gett resultat och att förskollärarna i Borås Stad nu ligger på en medianlön som motsvara eller är högre än kranskommuner, där endast enstaka ligger högre.

För att kunna uppskatta behovet av förskoleplatser över tid används befolkningsprognosen som grund. Prognosen för Förskolenämnden är baserad på Borås stads befolkningsprognos upprättad april 2019. Lokala geografiska områden har en stor betydelse för att avgöra var förskoleplatserna behövs. Borås Stad förväntas få en något större ökning av barn i förskoleålder jämfört med den befolkningsprognos som togs fram 2018. Antal barn i åldersgruppen 0-5 år beräknas öka med ca 270 barn från 2018 fram till 2023.

I åldersgruppen 1-5 år går ca 90 % av barnen i förskola. Barns vistelsetid i förskolan har ökat de senaste åren. Trots att antalet inskrivna barn i våra egna förskolor var 52 barn färre under 2019 jämfört med 2018 ökade volymtimmarna med ca 0,6 % mellan åren. Antalet barn som vistats 15 timmar eller mindre i förskolorna ökade kraftigt, med drygt 9 % jämfört med 2018.

För Förskolenämnden är det viktigt att säkra en kapacitetsutbyggnad för att möta den förväntade ökningen av barn. Det är också viktigt att ha ändamålsenliga lokaler och i vissa fall kan det betyda att lokaler får lämnas, om platsbehovet inom området tillåter detta.

En negativ ekonomisk prognos under 2019 föranledde att nämnden fattade beslut kring en ekonomisk åtgärdsplan. Stödfunktionerna kring rektor minskades samtidigt som rektorsorganisationen utökades, vilket ställer krav på att hitta nya, mer effektiva sätt att arbeta. Befattningen biträdande rektor har tagits bort. Dessutom har anpassningar skett inom stödfunktionerna HR, Ekonomi, Kvalitet och utveckling, Administration och Barnhälsa. Den ekonomiska åtgärdsplanen är långsiktig och arbetet kommer inte att få full genomslagskraft under 2020 utan även arbetas med in i 2021.

En ny distributionscentral för livsmedel till verksamheterna i Borås Stad infördes under 2019. Införandet föranledde en betydande kostnadsökning med 2 mnkr för Förskolenämnden. Nivån på kostnadsökningen blev först känd i slutet av året efter att grundskoleförvaltningen beräknat den kostnadsmissiga effekten av införandet. Kostverksamheten för både förskolan och grundskolan är organiserad under Grundskolenämnden och Förskolenämnden köper tjänsten.

3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag

3.1 Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Utfall År 2019
■ Plats på förskola på önskat placeringsdatum, andel barn (%)		74	97	81
◆ Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %.	95,9	95,8	100	95,7

Plats på förskola på önskat placeringsdatum, andel barn (%)

När vårdnadshavare har anmält önskemål om förskola med offentlig huvudman ska kommunen erbjuda barnet förskola inom fyra månader. Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl har behov av särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola ska skyndsamt erbjudas förskola.

Indikatorn följdes inte upp i Årsredovisning 2017. Under 2019 fick 81 % av barnen plats på förskola på önskat placeringsdatum. I de kommuner som följer indikatorn (ovägt medel) fick 59 % av barnen plats på önskat placeringsdatum (källa: Kolada). I genomsnitt fick de barn som inte fick plats på önskat placeringsdatum vänta i 15 dagar. För att kunna erbjuda så många barn som möjligt plats på önskat placeringsdatum har förvaltningen under året fokuserat på att göra handläggningen så effektiv som möjligt. Främst har det handlat om att tydliggöra och implementera en gemensam planerings- och placeringsprocess.

Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %.

Resultatet av 2019 års klimatenkät visar att 95,7 procent av vårdnadshavarna upplever att de känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan. Målvärdet på 100 procent är inte uppnått. Sett över en femårsperiod är resultatet konstant samtidigt som andelen vårdnadshavare som svarat på enkäten ökat för varje år. Ett gott bemötande och ett professionellt förhållningssätt till barn och vårdnadshavare lägger grunden för en känsla av trygghet. Samverkan i olika former med vårdnadshavarna är också en viktig faktor för att vårdnadshavarna ska känna sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan.

Drygt 3% av de svarande, vilket är i likhet med 2018 men något mindre andel än 2017, har uppgett att de inte känner sig trygga när de lämnar sina barn, vilket pekar på att detta är ett fortsatt förbättringsområde på en del enheter. På enheter med sådant resultat är det extra viktigt att titta noga på de kommentarer som eventuellt finns kopplade till frågan samt vidta åtgärder för att alla vårdnadshavare ska kunna känna sig trygga. I årets undersökning valde 5 056 vårdnadshavare att besvara enkäten, vilket motsvarar cirka 85 procent. Det är en ökning med nästan 10 procentenheter från 2018 då 4 700 vårdnadshavare besvarade enkäten.

3.1.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2019	Kommentar
Möjligheten att erbjuda 30 timmar i veckan för barn till föräldrar som är föräldralediga eller arbetslösa ska utredas.	● Genomfört	Uppdraget är genomfört och Förskolenämnden har den 13 juni 2019 godkänt utredningen. Utredningen har bilagts i Förskolenämndens rapport Tertial 2 2019.
Förskolenämnden ska redovisa hur Skolverkets riktlinjer, för barngruppers storlek, ska nås.	● Genomfört	Uppdraget är genomfört och Förskolenämnden har den 12 december 2019 godkänt utredningen. Utredningen biläggs Årsredovisning 2019 för Förskolenämnden.

3.2 Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Utfall År 2019
● Andel närproducerade livsmedel, %.			20	25

Andel närproducerade livsmedel, %.

Utfallet som redovisas gäller för perioden 1 maj - 31 december 2019. Anledningen till att statistiken inte avser hela perioden 2019 är att det nya livsmedelsavtalet trädde i kraft den 1 maj 2019. Utfallet ger nämnden ett utgångsläge för det fortsatta arbetet med närproducerade livsmedel framöver.

3.3 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Utfall År 2019
● Andel ekologiska livsmedel, %.	50,2	49,9	50	50,4

Andel ekologiska livsmedel, %.

Målvärdet är uppnått.

Kostverksamheten ligger organisatoriskt under Grundskoleförvaltningen och de köper in ekologiska livsmedel ifrån upphandlade leverantörer. Livsmedelspriserna har kraftigt ökat från den 1 maj 2019, då det nya livsmedelsavtalet trädde i kraft. De ökade livsmedelspriserna kan framförallt härledas till finansieringsmodellen för distributionscentralen. Livsmedelsavtalet säkerställer en viss ambitionsnivå vad gäller ekologiska livsmedel utifrån att vissa produktgrupper enbart är upphandlade som ekologiska, exempelvis mejeriprodukter.

3.4 Ekonomi och egen organisation

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Utfall År 2019
■ Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.	8,6	9,3	7,5	9,6
■ Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.	81	88,1	75	86,7
● Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %			40	41

Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.

Förvaltningen har under 2019 bedrivit ett tydligt arbete med rehabilitering och arbetsmiljöfrågor och haft kontinuerliga uppföljningar med rektorerna kring sjukfrånvaro på såväl grupp som individnivå. Sjukfrånvaron ligger på övergripande nivå i stort oförändrad med en marginell ökning från 9,3% till 9,6%. Den senaste mätperioden uppvisar istället en marginell minskning. Resultat av årets arbete bör återspeglas på längre sikt och därmed att trenden fortsätter nedåt även kommande mätperioder.

Under 2019 har förvaltningen använt enheten Organisationshälsa för att göra screeningar på ett flertal förskolor, vilka nu har ett fortsatt arbete att göra tillsammans med medarbetare från Organisationshälsa för att förbättra arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron. I slutet av 2019 påbörjades dialoger tillsammans med Organisationshälsa för att tillsammans utveckla arbetssätt för att se ytterligare resultat.

Arbetsmiljöarbetet bedrivs systematiskt men ytterligare insatser behöver göras under 2020 för att skapa hälsosamma arbetsplatser samt minska antalet tillbud som härrör till tidsbrist eller stress. Under 2019 anmäldes 78 tillbud som härrör till tidsbrist eller stress på grund av arbetsbelastning, Det är samma nivå som 2018.

Nämndens beslut gällande ramtider och omflyttning av barn med placering bör återspegla sig positivt i upplevd arbetsmiljö.

Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.

Den arbetade tiden för timavlönade under perioden 190101-191231 motsvarade 86,7 årsarbetare, en siffra som minskar med 1,4 ÅA sedan helår 2018. En viss andel timavlönade behövs för att ersätta ordinarie personal vid korttidsfrånvaro, och arbetet med att minska sjukfrånvaron är viktig för att bli mindre beroende av timavlönad personal. Ett fortsatt arbete med månadsanställda löpare som en mer kvalitativ ersättning för timvikarier behöver fortgå 2020.

Kompetensförsörjningen är fortfarande en stor utmaning för förvaltningen och samarbetet med såväl bemanningsenheten som Högskolan i Borås behöver fortsätta under 2020. Förvaltningen kommer att revidera kompetensförsörjningsplanen under första delen av 2020, och i den tydliggöra det fortsatta arbetet med kompetensförsörjningen.

Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %

Under 2019 var det 41 % av de tillsvidareanställda medarbetarna som använde någon del av det ekonomiska friskvårdsbidraget. Det är en högre siffra jämfört med 2018 (ca 37%). Av de medarbetare som har någon form av visstidsanställning var siffran 30% för 2019 vilket går att jämföra med 18% 2018. Värt att notera är dock att siffran speglar de som sökt ekonomisk ersättning för utlägg för friskvård, inte de som faktiskt nyttjat exempelvis köpta gymkort.

I samband med medarbetarenkäten som genomfördes under oktober 2019 svarade 88% att de kände till vilka personalförmåner Borås Stad har, där friskvårdsbidraget är en av dessa. Motsvarande siffra i 2017 års enkät var 86,1%. Detta visar på att förvaltningens insatser med att informera om friskvårdsförmåner, både utifrån aktiviteten i SAM-kalendern men också i samband med introduktion av nya medarbetare, har gett resultat, då även målvärdet på 40% uppnåddes under 2019.

Verksamhetens indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Utfall År 2019
 Antalet inkomna anmälningar till Skolinspektionen där myndigheten utdelat ett föreläggande.		0	0	0

Antalet inkomna anmälningar till Skolinspektionen där myndigheten utdelat ett föreläggande.

Förskolenämndens målvärde är uppnått. Utfallet för januari-december 2019 är 0. Indikatorn avser anmälningar som föranlett ett föreläggande, med eller utan vite. Det gäller de fall då Skolinspektionen väljer att gå vidare med ärenden trots att nämnden avgett ett yttrande/gjort en utredning.

Genom att ha en hög kvalitet i verksamheten förebyggs antalet anmälningar. Det systematiska kvalitetsarbetet är en avgörande process för att verksamheten ska upptäcka och snabbt åtgärda eventuella brister. I det systematiska kvalitetsarbetet ingår som en viktig del att lyssna in vårdnadshavarnas synpunkter och att använda dessa i förbättringsarbetet. I de fall då en vårdnadshavare inte är nöjd med verksamheten och vill gå vidare med sitt missnöje, ska alla medarbetare i första hand hänvisa till kommunens system för att lämna synpunkter, detta i enlighet med Borås Stads rutin för hantering av synpunkter. I de fall det inkommer en anmälan från Skolinspektionen, är det viktigt att förvaltningen skyndsamt och noggrant utreder samt vidtar åtgärder.

4 Nämndens verksamhet 1

4.1 Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse
Statsbidrag	72 858	84 636	76 460	81 999	5 539
Avgifter och övriga intäkter	69 534	75 110	71 904	79 940	8 036
Summa intäkter	142 392	159 746	148 364	161 939	13 575
Personal	-564 992	-616 676	-634 995	-636 619	-1 624
Lokaler	-74 277	-83 468	-89 811	-89 612	199
Material och tjänster	-191 314	-188 208	-169 665	-192 587	-22 922
Kapitalkostnader	-361	-349	-318	-707	-389
Summa kostnader	-830 944	-888 701	-894 789	-919 525	-24 736
Buffert (endast i budget)			-7 500		7 500
Nettokostnad	-688 552	-728 955	-753 925	-757 586	-3 661
Kommunbidrag	690 044	725 350	753 925	753 925	0
Resultat efter kommunbidrag	1 492	-3 605	0	-3 661	-3 661
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat		1 492			
Godkända "öronmärkta" projekt					
Resultat jfr med tillgängliga medel	1 492	-2 113	0	-3 661	-3 661
Ackumulerat resultat	1 492	-1 526	-1 526		1 526

I bokslut 2018 kompengserades nämnden för ökade IT-kostnader med 587 tkr, vilket gav ett ackumulerat resultat på -1 526 tkr.

I bokslut 2019 begär nämnden kompengsation för lönekostnader för ny familjecentral i centrum med 120 tkr samt ökade kostnader i samband med införandet av en distributionscentral med 2 000 tkr. Kompengseras nämnden för dessa kostnader blir det ackumulerade resultatet -3 067 tkr.

Resultatanalys

Förskolenämnden begär i bokslut 2019 kompengsation för de ökade kostnader som distributionscentralen inneburit med 2 mnkr kr. Helårseffekten för 2020 uppskattas bli 3-4 mnkr och behöver också kompengseras för. Nämnden begär också kompengsation för de kostnader som uppkommit i samband med att starten av den nya centrala familjecentralen skjutits fram med 120 tkr.

Intäkterna under året blev högre än budgeterat. Nämnden sökte och erhöll medel från Omställningsfonden för valideringsutbildningar och fick även medel från Stadsledningskansliet för dessa insatser. Dock har kostnaderna för valideringsutbildningarna varit betydligt högre, vilket även innebar att nämndens buffert med 7 500 tkr helt användes för detta ändamål. Förskoleavgifterna blev något högre än budgeterat och likaså intäkterna för sålda platser till andra kommuner. Nämnden har erhållit statsbidrag från Länsstyrelsen, Svenska för alla, för att stärka och utveckla verksamheter med

föräldrakontakter. Ett arbete som kommer att fortsätta under 2020. Nämnden har även erhållit medel inom ramen för projektet Socialt hållbart Borås samt statsbidrag för språkutveckling.

På kostnadssidan blev personalkostnaderna något högre än budgeterat. Lokalkostnaderna följde väl årets budgeterade nivå. De största avvikelserna är inom material och tjänster. Inom tjänster var det framförallt kostverksamheten som översteg budgeterad nivå. Här har det nya livsmedelsgrossist-avtalet som trädde i kraft 1 maj 2019 varit betydligt dyrare än det tidigare avtalet. Avtalets kostnadsökning kan framförallt härledas till upphandlingskravet på nio procents rabatt (kickback) på grundpriset. Detta utifrån att leverantören enbart behöver köra varorna till Borås Stads distributionscentral och inte till alla kök. Leverantörerna har i realiteten tagit höjd för rabatten genom ökade grundpriser.

Avtalskonstruktionen med kickback har alltså inneburit att finansieringen av distributionscentralen i realiteten bekostas av en kraftigt försämrad livsmedelsbudget för barn och elever. För Förskolenämnden har detta inneburit en kostnadsökning med 2 mnkr för 2019 och uppskattas på helårsbasis till 3-4 mnkr kronor. Nivån på kostnadsökningen blev först känd i slutet av året efter att grundskoleförvaltningen beräknat den kostnadsmissiga effekten av införandet. Kostverksamheten för både förskolan och grundskolan är organiserad under Grundskolenämnden och Förskolenämnden köper tjänsten. I bokslutet för 2019 begär nämnden kompensation för denna ökade kostnad. En kompensation även framöver är av stor vikt för att inte förskolornas matsedlar ska påverkas negativt eller att anpassningar ska behöva ske bland pedagogisk personal.

Förvaltningen har erhållit statsbidrag för minskade barngrupper för läsåret 19/20 med ca 54 mnkr, vilket är ca 21 mnkr mer än för läsåret 18/19.

En negativ ekonomisk prognos under 2019 föranledde att nämnden fattade beslut kring en ekonomisk åtgärdsplan. I huvudsak påverkas stödfunktionerna kring rektor samtidigt som rektorsorganisationen utökas, vilket ställer krav på att hitta nya, mer effektiva sätt att arbeta. Befattningen biträdande rektor har tagits bort. Dessutom har anpassningar skett inom stödfunktionerna HR, Ekonomi, Kvalitet och utveckling, Administration och Barnhälsa. Den ekonomiska åtgärdsplanen är långsiktig och arbetet kommer inte att få full genomslagskraft under 2020 utan även arbetas med in i 2021.

4.1.1 Kostnader för "öronmärkta" projekt beslutade av Kommunfullmäktige

Projekt	Totalt godkänt belopp	Utfall tom 2018-12-31	Utfall 2019-12-31	Återstår
Summa				

4.2 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse
Central administration					
Intäkter	2	4	0	1	1
Kostnader	-11 603	-11 632	-10 819	-11 026	-207
Resultat	-11 601	-11 628	-10 819	-11 025	-206
Politisk verksamhet					
Intäkter	1	0	0	1	1
Kostnader	-2 029	-2 072	-2 537	-2 066	471
Resultat	-2 028	-2 072	-2 537	-2 065	472
Förskoleverksamhet					
Intäkter	141 860	159 165	147 894	160 345	12 451
Kostnader	-808 909	-866 153	-879 228	-895 917	-16 689
Resultat	-667 049	-706 988	-731 334	-735 572	-4 238
Öppen förskola					
Intäkter	72	72	60	84	24
Kostnader	-3 805	-4 014	-4 251	-4 286	-35
Resultat	-3 733	-3 942	-4 191	-4 202	-11
Familjecentral					
Intäkter	456	505	410	1 508	1 098
Kostnader	-4 597	-4 830	-5 454	-6 230	-776
Resultat	-4 141	-4 325	-5 044	-4 722	322
Buffert					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
Totalt					
Intäkter	142 391	159 746	148 364	161 939	13 575
Kostnader	-830 943	-888 701	-902 289	-919 525	-17 236
Resultat	-688 552	-728 955	-753 925	-757 586	-3 661

Förskolenämndens buffert för 2019, 7 500 tkr, har helt använts för valideringsinsatser under året och finns bokförd under Förskoleverksamhet.

4.3 Verksamhetsanalys

Förskolenämnden har en budgetavvikelse för året på -3 661 tkr efter att hela bufferten, 7500 tkr, tillförts verksamheten för valideringsinsatser. Nämnden begär i bokslut 2019 kompensation för ökade kostnader till följd av införandet av en distributionscentral med 2 mnkr samt kostnader som belastat nämnden till följd av att öppnandet av central familjecentral skjutits upp med 120 tkr. Erhålls full kompensation blir nämndens ackumulerade resultat efter bokslut 2019 -3 067 tkr, inklusive ackumulerat

resultat från 2018 med -1 526 tkr.

Nämndens buffert för året var 7 500 tkr och har nyttjats för valideringsinsatser.

Nämnden fattade under 2019 beslut kring en ekonomisk åtgärdsplan som innebär att organisationen förändras i många avseenden. Stödfunktionerna kring rektor minskas samtidigt som rektorsorganisationen utökas, vilket ställer krav på att hitta nya, mer effektiva sätt att arbeta. Den ekonomiska åtgärdsplanen är långsiktig och arbetet kommer inte att få full genomslagskraft under 2020 utan även arbetas med in i 2021.

4.3.1 Central administration

Central administration hade en budgetavvikelse för året på -207 tkr. Till största del beror avvikelsen på ett inköp av möbler till konferensrum för 153 tkr. Till 2019 minskades budgetramen något för central administration i jämförelse med budget 2018. De uppdrag som låg på den centrala administrationen har under året genomförts.

Åtgärdsplanen som nämnden beslutade kring under året innebär att central administration kommer att minska sin budgetram ytterligare inför 2020.

4.3.2 Politisk verksamhet

Politisk verksamhet hade en budgetavvikelse för året på +472 tkr. Avvikelsen berodde på att lägre arvoden än budgeterat betalats ut.

Inför budget 2020 har budgeten för politisk verksamhet minskats något.

Förskolenämnden hade under 2019 två medborgardialoger. Den ena dialogen handlade om att samla in synpunkter kring vilka platser den mobila förskolan Tittut! ska besöka. Den andra dialogen tog plats på en förskola där politikerna fick möjlighet att träffa förskolebarn för att prata om mat, pedagogerna berättade också hur arbetet kring matsituationen ser ut på förskolan. Nämnden har även besökt verksamheten både som kontaktpolitiker men också som inbjudna till olika aktiviteter. Det, tillsammans med den förvaltningsinformation som delgivits inför varje nämndsmöte, har skapat en bra grund för politikerna att både förstå och kunna analysera verksamhetens styrkor och svagheter.

4.3.3 Förskoleverksamhet

Förskoleverksamheten hade en budgetavvikelse för året på -4 238 tkr efter att hela bufferten, 7 500 tkr, tillförts verksamheten för valideringsinsatser.

Den senaste befolkningsprognosen visade en marginell ökning av antalet barn i åldersgruppen 1-5 år mellan 2018 och 2019. Antalet inskrivna barn i våra egna förskolor har under 2019 varit 52 barn eller 0,9 % färre än under 2018. Volymtimmarna ökade dock med ca 0,6 % mellan åren. Antalet barn som vistats 15 timmar eller mindre i förskolorna ökade kraftigt, med drygt 9 % jämfört med 2018.

Antalet barn i fristående förskolor ökade med 11 platser eller 2,6 % under 2019 jämfört med 2018. Fristående pedagogisk omsorg minskade med 8 platser eller närmare 24 % mellan åren. Detta resulterade i att kostnaderna för köpta platser var på samma nivå för 2019 som för 2018.

Sammantaget, när även köpta och sålda platser till annan kommun räknas med, hade Förskolenämnden haft betalningsansvar för 64 eller ca 1 % färre barn under 2019 än under 2018.

Den 1 juli 2019 trädde en ny läroplan i kraft för förskolan. I denna lyfts begreppen utbildning och undervisning in i texten. Områden som särskilt lyfts är förskollärares ansvar i undervisningen, digital kompetens, hållbar utveckling, de nationella minoriteternas språk och kultur, rätt till teckenspråk, rätt

till kroppslig och personlig integritet och jämställdhet.

Förskolecheferna bytte den 1 april titel till rektor. Detta är en följd av den nya läroplanen och innebär att alla nya rektorer måste gå den obligatoriska befattningsutbildningen för rektorer. Utbildningen läses på kvartsfart och pågår under tre år.

Förskoleförvaltningen färdigställde under våren en värdegrundsplattform för utbildningen i förskolan. Plattformen ger kunskaper för pedagogerna att ytterligare utveckla sitt arbete med bland annat jämställdhetsperspektiv. Plattformens struktur och innehåll ger möjlighet för pedagoger att fördjupa sig inom något område till exempel i arbetet kring normkritik och jämställdhetsarbete.

Barnkonventionen blir ny lag från årsskiftet 19/20 och detta har aktualiserats genom utbildningar på olika sätt i Borås Stad. Även förskolenämndens värdegrundsplattform kopplar till Barnkonventionen. Förskolans verksamhet kan komma att prövas utifrån rättsfall, men skollagen och läroplanen är redan synkroniserade utifrån Barnkonventionen, vilket betyder att våra styrdokument är i harmoni med den nya lagen. Förskolenämnden behöver dock följa vad som sker på det juridiska området då kommande rättsfall skapar praxis för hur lagen ska tillämpas och tolkas.

4.3.4 Öppen förskola

Öppen förskola hade en budgetavvikelse för året enligt budgeterad nivå.

Kostnaderna för öppna förskolor har ökat med närmare 13 % sedan 2017. Ökningen motsvarar ca 470 tkr. Ökningen beror främst på införandet av den rullande öppna förskolan Tittut.

Målen för de öppna förskolorna har under året varit att arbeta med språk, no/teknik, lärandemiljöer och föräldraskapsstöd med barnperspektivet i fokus. Plattformarna har lyfts in i verksamheten för att stärka det pedagogiska uppdraget. Genom insatser i verksamheten ser man att föräldrar visar mer intresse för sitt barns utveckling samt vill lära tillsammans med sitt barn. Barnperspektivet och fokus på barns lärande har stärkts. Ett ökat besökarantal ses som ett resultat av den mer pedagogiska verksamheten. Utmaningen för 2020 är att fortsätta utveckla det pedagogiska uppdraget, särskilt inom det språkliga området.

De sex öppna förskolornas öppettider har i stort bibehållits under hösten. Den rullande öppna förskolan har inför budget 2020 erhållit 0,5 miljoner kr för att bibehålla sin verksamhet. Detta innebär att verksamhetens ram minskar och bemanning och utnyttjandegrad behöver minskas inför 2020.

4.3.5 Familjecentral

Familjecentralsverksamheten har en budgetavvikelse för året på +322 tkr. Drygt 500 tkr har tillförts verksamheten från projektet Socialt hållbart Borås. Nämnden begär även kompensation med 120 tkr för ökade kostnader i samband med att starten av ny central familjecentral skjutits fram. Kostnaderna för familjecentralsverksamheten har sedan 2017 ökat med 14 %, vilket motsvarar ca 580 tkr.

Det har pågått ett arbete under 2019 för att starta en ny familjecentral i centrala Borås.

På Sjöbo familjecentral har ett projekt kring hembesök pågått under året. Denna verksamhet innebär att en pedagog samt en samordnare besöker de familjer som inte finns i någon av våra andra verksamheter. Projektet är avslutat och ingår i det ordinarie arbetet på Familjecentralen.

Samverkan mellan Barnhälsa och familjecentralerna med fokus på språkutveckling har pågått under året.

4.4 Verksamheten 2019

Nämnden har i samverkan med Individ- och familjeomsorgsnämnden arbetat för att startat en familjecentral i Centrala Borås. Familjecentralen Centrum kommer öppna i februari 2020

Nämnden har ett uppdrag att se till att fördelningen mellan förskollärare och barnskötare ligger på 70 respektive 30 procent och i övrigt att all personal har relevant utbildning. Under 2019 har Förskolenämnden genomfört fler olika valideringsutbildningar för att bereda plats för anställda att kunna vidareutbilda sig till barnskötare respektive förskollärare. Under 2019 har 50 medarbetare påbörjat valideringsutbildning till barnskötare och 47 personer har fullföljt. Avseende validering till förskollärare har 16 medarbetare påbörjat sin utbildning på Högskolan i Borås. Totalt går 40 personer valideringsutbildning till förskollärare och höstterminen 2020 påbörjar ytterligare 16 personer sin validering. De sistnämnda utbildningsplatserna är avtalade med högskolan genom att Förskolenämnden köper plats på reguljär utbildning. Jämfört med 2018 har andelen förskollärare ökat till 48% från 46,4% och andelen barnskötare har ökat från 25,5% till 30%. Nämnden fortsätter med valideringsinsatserna även under 2020.

Nämnden arbetar för att kvalitetssäkra rekryteringar genom att attrahera nya medarbetare genom en väl utarbetad arbetsplatsförlagd utbildning vilket också gör elever som har gått ut med fullständiga, godkända betyg eller diplom inom barn- och fritidsprogrammet eller vård och omsorgsprogrammet anställningsbara.

Anställda i upphandlade verksamheter ska ha arbetsvillkor jämförbara med anställda i Borås stad. Avseende Förskolenämndens verksamheter finns ingen upphandlad verksamhet.

Förskolans datorer och surfplattor ska ha ett så kallat porrfilter installerat, så att förskoletiden kan bli en tid fredad från nätporr. Dataservice har centralt installerat ett filter.

Möjligheten till fluorsköljning ska erbjudas alla barn i förskolan har inte genomförts då folktandvården avråder från fluorsköljning innan 6 års ålder. Västra Götalandsregionen som ansvarar för arbetet med barns tandhälsa har tillsatt en Hälsopromotör med särskilt uppdrag att stärka tandhälsan hos barn 3-5 år. Förskoleförvaltningen kommer att delta i en arbetsgrupp som avser att hitta goda samverkansformer med Hälsopromotören och använda förskolorna och familjecentralerna som en mötesplats för Hälsopromotörens arbete med att stärka vårdnadshavares kunskap kring vikten av att sköta sina barns tandhälsa.

För förskola i Borås gäller fastställd avgift, men därutöver ska inga extra kostnader tas ut av barnens vårdnadshavare.

4.5 Jämställdhetsperspektivet

Under 2019 har implementering av en värdegrundsplattform för verksamheten påbörjats. Med hjälp av den kan verksamheten ytterligare utveckla sitt arbete med bland annat jämställdhetsperspektivet. Värdegrundsplattformen tar även upp demokrati i förskolan och inflytande och delaktighet. En del av plattformen berör också det förebyggande och främjande arbetet mot kränkande behandling och aktiva åtgärder utifrån diskrimineringsgrunderna.

Det dagliga arbetet genomsyras av att barnen i de olika undervisningsprocesserna får ta del av och arbeta med hur könsroller kan se ut och därmed minska risken för att göra rollerna stereotypa.

5 Verksamhetsmätt

5.1 Förskola

5.1.1 Förskola

5.1.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Antal inskrivna barn från kommunen	6 254	6 118	6 180	6 007
varav barn i fristående verksamhet	439	453	480	460
Andel (%) inskrivna barn av samtliga barn i åldern 1-5 år	91	90	92	90
Bruttokostnad per inskrivet barn, kr	135 801	142 190	140 053	147 708
Antal barn per årsarbetare i egen regi	5,4	5,3	5,6	5,1

5.1.1.2 Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Andel förskollärare, %		46,4	50	48
Andel barnskötare, %		25,5	30	30
Gruppstorlek		15,5	17	14

6 Investeringar

6.1 Investeringar, årliga anslag

Tkr	Budget 2019	Utgift 2019	Avvikelse 2019
Inventarier nya förskolor, Silverpoppelns förskola	900	941	-41
Inventarier nya förskolor, Marklandsparkens förskola	900	900	0
Inventarier nya förskolor, Vildmarkens förskola	1 000	108	892
Inventarier nya förskolor, Virvelvindens förskola	750	175	575
Inventarier ny familjecentral	400	0	400
Summa	3 950	2 124	1 826

Analys

Inventarier för förskolorna är upptagna bland investeringarna. Till varje avdelning har 150 tkr avsatts i Kommunstyrelsens investeringsplan för inventarieanskaffning som ligger inom Förskolenämndens ansvar.

Vildmarkens förskola öppnar under början av 2020. Kvarstående investeringsmedel för förskolan, 892 tkr, behöver därför föras över till 2020.

Investeringsmedel för ny familjecentral behöver föras över till 2020 då starten av verksamheten skjutits upp.

Investeringsmedel för Virvelvindens förskola behövdes inte tas i bruk i lika stor omfattning som beräknat då förvaltningen kunde återanvända mycket inventarier från förskolor som avvecklades.

6.2 Investeringar som löper över flera år

Tkr	Godkänd utgift	Total budget 2019	Utgift 2019	Avvik.	Omdisp	Prognos	Status
Summa							

Förklaring projektstatus

0: Ej påbörjat projekt

1: Förstudie

2: Pågående

3: Klart

Analys